

**Brífink ministra zahraničních věcí Ruské federace Sergeje Lavrova
pro zástupce zahraničních a ruských médií,
Moskva, 28. července 2014**

Vážené dámy a vážení pánové!

V posledních dnech jsme obdrželi mnoho žádostí o rozhovor od zástupců ruských a akreditovaných v Moskvě zahraničních médií. Rozhodli jsme se, že by bylo vhodné uspořádat brífink. Děkuji, že jste přijali naše pozvání.

Nebudu podrobně rozebírat různé aspekty ukrajinské krize: jak jsem pochopil, toto je hlavním tématem dnešního brífinku. Bezpochyby máte k dispozici mnoho faktů. Dovolte mi říci pár slov a pak budete moci klást otázky.

Hlavně nás trápí problém urovnání, které má být výhradně politické, diplomatické a mírové. V posledních měsících Ruská federace společně s mnoha partnery podnikala v tomto směru naléhavé a konkrétní kroky. Máme stále větší obavy o schopnosti některých našich kolegů plnit smlouvy, včetně těch, kteří se zúčastnili vypracování příslušných dohod. Je možné a je dokonce třeba vzpomenout především 21. únor tohoto roku, kdy byla podepsána dohoda mezi prezidentem Viktorem Janukovyčem a tehdejšími vůdci opozice, kteří tvoří dnes vládní koalici (v níž však došlo ke změnám a může přestat existovat). Nicméně dohoda ze dne 21. února byla podepsána V.F. Janukovyčem, A.P. Jacenjukiem, V.V. Kličkem, O.J. Tjahnybokem a dosvědčena ministry zahraničí Německa, Francie a Polska. Prakticky nic z toho, co podle dohody měla provést tehdejší opozice, nebylo splněno. Dovolte mi připomenout, že jedním z klíčových bodů vedoucích k překonání krize byla v dokumentu zakotvena potřeba vytvořit vládu národní jednoty, jejímiž hlavními úkoly se měla stát příprava ústavní reformy a na tomto základě uskutečnění všeobecných voleb. Toto byl skutečný klíč k národnímu porozumění a usmíření. Jak víte, vláda národní jednoty vytvořena nebyla, nýbrž bylo vytvořeno to, co později „maidan“ nazval „vládou vítězů“. To byl první náznak toho, jakými metodami hodlají nové orgány budovat svou politiku, tedy metodami potlačování protestů na jihovýchodě Ukrajiny.

Pak se objevila i jiná ujednání. Jako klíčové bych chtěl vyzdvihnout Ženevské prohlášení ze dne 17. dubna letošního roku, v němž se nastolovaly prioritní úkoly zastavení jakéhokoliv užití síly a zahájení inkluzivního, otevřeného, zodpovědného, ústavního procesu za účasti všech regionů Ukrajiny. Nic se neudělalo. Připomenu, že prohlášení podepsali ministři zahraničních věcí Ruska, Ukrajiny, Spojených států a vysoká představitelka EU. Náš pokus nechat schválit toto prohlášení v OBSE a Radě bezpečnosti OSN byl zablokován západními kolegy a Ukrajinci.

Jak jistě víte, poté byla předložena „cestovní mapa“ OBSE, připravená úřadujícím předsedou OBSE, švýcarským prezidentem Didierem Burkhalterem. Tento dokument naši kolegové také odmítli oficiálně potvrdit v OBSE. Na naši otázku, proč dohodnuté Ženevské prohlášení a na jeho základě vytvořená „cestovní mapa“ již nejsou vhodné pro oficiální rozhodnutí, bylo nám řečeno, že se posléze objevil „mírový plán prezidenta Petra Porošenka“ a že je třeba se řídit tímto plánem.

„Mírový plán“ jsme zhodnotili již dříve. Při správném výkladu zastavení palby tento plán potřeboval příměří, ale ve skutečnosti žádal kapitulaci domobrany, jimž bylo řečeno: zde máte pár „dní klidu“ – během tohoto období buď složíte zbraně, nebo budete zničeni. Ruský prezident Vladimir Putin nejednou hodnotil tento přístup jako v současnosti hlavní příčinu zostření krize. Spatřujeme tuto příčinu v tom, že ukrajinské orgány důsledně odmítají uctivě hovořit s Jihovýchodem, nechtějí se posadit k jednacímu stolu a začít dialog o všech otázkách ukrajinského státu, především o otázkách ústavní reformy. Bez takového dialogu, bez upřímného přání vzít v potaz a zakotvit v dohodách zájmy všech občanů Ukrajiny a všech jejích regionů včetně Doněcké a Luhanské oblasti a celé jihovýchodní části země nelze spoléhat na takové politické urovnání, které by bylo udržitelné.

Následný vývoj událostí ukázal, že ukrajinské vedení vidí v mírovém plánu Petra Porošenka zejména nástroj k mobilizaci podpory Západu akcí, které ukrajinské orgány podnikají pomocí zbraní s využitím letadel, dělostřelectva a

jiných těžkých zbraní s cílem dosažení vojenského vítězství. Lidé hynou, porušuje se mezinárodní humanitární právo, jak dokládají zejména nedávná hodnocení Human Rights Watch.

To se děje na pozadí prohlášení našich západních kolegů o tom, že ukrajinské mocenské orgány mají plné právo využít všech prostředků, kterými disponují, k obhajobě své svrchovanosti, územní celistvosti, atd. (tohle znáte), a také na pozadí událostí z února, kdy všechny západní země naléhavě požadovaly od prezidenta Viktora Janukovyče, aby nenasazoval speciální oddíly proti demonstrantům a protestujícím. Podobné povzbuzování současných ukrajinských orgánů k násilným akcím proti vlastnímu lidu je flagrantním projevem dvojího metru.

Existují i jiná ujednání, která jsou blokována, brzděna a překrucována. Zmíním se o Berlínské deklaraci (ze dne 2. července t. r.) přijaté ministry zahraničních věcí Ruska, Německa, Francie a Ukrajiny, která vzhledem k četným žádostem našich západních partnerů předpokládala rozmístění po dobu příměří pozorovatelů OBSE a zástupců ukrajinské pohraniční stráže na ruských hraničních přechodech, které jsou na ukrajinském území ovládané příslušníky domobrany. Poté, jako gesto dobré vůle, ruský prezident po jednání s německou kancléřkou Angelou Merkelovou dne 11. července v Rio de Janeiru navrhl nečekat na uzavření příměří a ihned pozval pozorovatele OBSE na dva zmíněné přechody Doněck a Gukovo v Rostovské oblasti.

Od 11. července, čili od okamžiku pozvání pozorovatelů dva týdny uplynuly v téměř naprosto zbytečných diskusích v OBSE, když se američtí a britští diplomaté, spolu s ukrajinskými kolegy snažili znemožnit přijetí tohoto pozvání ruské strany. Přesto nakonec rozhodnutí bylo přijato. Očekáváme, že rozmístění pozorovatelů OBSE na hraničních přechodech Doněck a Gukovo proběhne v nejbližších dnech. Včera jsem v telefonickém rozhovoru požádal státního tajemníka Spojených států Johna Kerryho, aby dal svým spolupracovníkům v OBSE pokyn nebránit realizací této dohody.

Doufám, že to umožní rozptýlit podezření, která se nám pravidelně nadhazují, že tyto přechody, z ukrajinské strany kontrolované domobranou, se údajně používají pro masivní dodávky zbraní a ozbrojených osob z Ruska na Ukrajinu. Opakuji, že jsme dva týdny jen tak promarnili kvůli politickým hrám, kterými se zabývali naši západní a ukrajinští kolegové v OBSE.

Jsem rád, že Rada bezpečnosti OSN ukázala větší zodpovědnost v souvislosti s hroznou tragédií, která se stala s malajským boeingem ve vzdušném prostoru nad Ukrajinou. Bylo přijato usnesení vyzývající k okamžitému, nestrannému a nezávislému vyšetřování. Vycházíme z toho (a obecně vzato o tom se hovořilo v řadě telefonických rozhovorů ruského prezidenta Vladimira Putina s jeho protějšky z Austrálie, Holandska, Malajsie a dalších zemí), že takové vyšetřování by mělo začít co nejdříve pod záštitou Organizace spojených národů. K tomuto účelu by měla Rada bezpečnosti přijmout ještě další rozhodnutí. Jsme znepokojeni, že někteří z našich partnerů se snaží převést praktickou práci, sledující organizaci takového vyšetřování, na koleje separátních bilaterálních kontaktů s ukrajinskými úřady.

Jistě, Ukrajina je suverénní stát a může o přizvání odborníků a expertů vyjednávat s kýmkoliv. Ale vzhledem k situaci v zóně pádu malajského boeingu (především kvůli pokračujícímu ostřelování přilehlých území ukrajinskými ozbrojenými silami národní gardy), jsme přesvědčeni, že parametry mezinárodní mise, která bude pomáhat organizovat vyšetření, by měly být jasně dohodnuty v Radě bezpečnosti OSN, na základě její autority a měly by být podpořeny zárukami bezpečnosti, které nejvyšší orgán Organizace spojených národů může a měl by poskytnout. Doufáme, že rozum zvítězí, a že všichni dáme přednost úkolu zjistit pravdu a uskutečnit absolutně nestranné vyšetřování bez jakýchkoliv pokusů předjímat jeho výsledek.

Jak víte, ruská strana udělala maximum možného a je připravena i nadále podnikat další kroky. Již jsme předali mezinárodním organizacím včetně OSN a OBSE údaje objektivního pozorování místa katastrofy. Na ruském ministerstvu obrany se konal zvláštní brífink. Doufáme, že také naši další partneři, kteří už

dávno hovoří o tom, že mají nějaké jiné nevyvratitelné údaje, předloží je veřejně, otevřeně a nebudou se odvolávat na důvěrnost, utajení a jiné důvody. Jen upřímnou, otevřenou účast všech, kdo má nějaký vztah k informacím týkajícím se katastrofy, lze považovat za normální. Všechno ostatní budeme považovat za nečestné pokusy ovlivnit vyšetřování, zpochybnit presumpci nevin. Nechci vznášet obvinění, ale očekávám, že se nikdo nebude pokoušet „zahlazovat stopy“.

Na závěr svého úvodního slova chci ještě jednou zdůraznit, že celá série dohod uzavřených během ukrajinské krize nebyla realizována. Některé nebyly splněny vůbec, některé jen částečně, jelikož někteří naši partneři se snažili vycouvat a místo dohodnutých v mnohostranném rámci pravidel a způsobů řešení problému usilovali o slepou podporu linie vedení Ukrajiny, směřující k násilnému potlačení protestů na jihovýchodě země.

Zůstáváme v kontaktu s našimi západními kolegy a ukrajinskými partnery, včetně těch v rámci Kontaktní skupiny. Neztrácíme naději, že kromě řady videokonferencí, které se uskutečnily v této skupině s účastí Ruska, ukrajinských orgánů, zástupců domobrany a OBSE, by mohly být dohodnuty také přímé kontakty, které jsou zcela nezbytné pro zahájení dialogu, na němž jsme se shodli ještě v Ženevě dne 17. dubna. Doufám, že všichni účastníci uvedených dohod se budou jimi řídit a nebudou se pokoušet odchýlit se od nich.

Otázka: Jak vešlo ve známost, rozhodl arbitrážní soud v Haagu, že nároky akcionářů ropné společnosti Jukos jsou legitimní a přisoudil Rusku vyplatit odškodnění ve výši 50 miliard dolarů. Jak je podle vašeho názoru odůvodněn tento rozsudek? Zaplatí Moskva peníze, nebo se odvolá?

S.V. Lavrov: Dnes ráno jsem slyšel zprávu, že takové rozhodnutí se očekává. Měli bychom přece jen počkat na verdikt, a až poté komentovat. Sám jste se zmínil, že soudní proces není dokončen, že je možné odvolání. Resorty, které zastupují Rusko v tomto procesu, samozřejmě využijí všechny dostupné právní možnosti pro obhajobu našeho stanoviska.

Otázka: Spojené státy obvinily Rusko v tom, že přes hranice proudí dodávky zbraní, že se z území Ruska provádí ostřelování Ukrajiny, a že poblíž

Rostova existuje výcvikový tábor rebelů. Z vašeho pohledu, nakolik opodstatněná jsou taková obvinění?

S.V. Lavrov: Co se týče zpráv o pokračujících dodávkách zbraní, už jsem řekl, že nás dlouho žádali o souhlas s rozmístěním pozorovatelů OBSE a zástupců ukrajinské pohraniční stráže na hraničních přechodech, které jsou z ukrajinské strany ovládané příslušníky domobrany. Byli jsme k tomu připraveni ještě před měsícem, ale slibované příměří se nekonalo. Poté ruský prezident Vladimir Putin rozhodl, aniž by čekal na příměří, jako gesto dobré vůle, pozvat pozorovatele OBSE, aby veškerá podezření byla rozptýlena a aby nezávislí experti mohli na vlastní oči vidět, co se děje na těchto přechodech.

Dva týdny nás, omlouvám se za hrubý výraz, tahali za nos v OBSE s naprosto irelevantními důvody a bez nich. Ti, kteří mají skutečně zájem, aby nebyly ilegální přechody přes hranici, už dávno mohli odpovědět na návrh ruské strany. Je dobře, že se tak konečně stalo a OBSE přijala toto rozhodnutí. Ať pozorovatelé přijedou, jsme připraveni vytvořit jim všechny nezbytné podmínky pro práci.

Co se týče sledování toho, co se děje na obou stranách hranice, k tomu existují důležité prostředky, které je třeba využívat, zejména je to zvláštní mise OBSE na Ukrajině, která má vlastní poměrně široký mandát, který zahrnuje použití různých technických prostředků. Pokládali nám otázku, zda by mise mohla používat bezpilotní letouny. Prosím, v rámci mandátu mise lze ji vybavit jakýmkoliv technickými prostředky pozorování a objektivní kontroly.

Ohledně ruské strany hranice měl bych zřejmě vyzvat média, aby věnovala větší pozornost tomu, co se tam děje. Uvedu následující příklad. Když začali do Ruska stále ve větším množství proudit uprchlíci z jihovýchodní Ukrajiny, zeptali jsme se našich západních kolegů a zástupců médií, zda informují nějak o tom, jak se tito uprchlíci usazují v Rusku, proč jsou nuceni opustit své domovy. Ukázalo se, že velký zájem ze strany mnoha z vás (nechci se nikoho dotknout, ale je to fakt) o tom, co se děje v uprchlických táborech v Rostovské oblasti, neexistuje. Projevili jsme iniciativu a pozvali všechny zájemce z řad zástupců médií akreditovaných

v Moskvě na návštěvu Rostovské oblasti. Ta se uskutečnila a mnozí z vás se této cesty zúčastnili. Vyzývám vás, abyste navštěvovali tento region, stejně jako ostatní území sousedící s Ukrajinou a abyste se na vlastní oči přesvědčili, co se tam opravdu děje. My vám s tím pomůžeme.

Také jsme uspořádali návštěvu Rostovské oblasti pro vojenské přidělence akreditované na diplomatických misích v Moskvě, aby se podívali na důsledky ostřelování ruského území ze strany Ukrajiny. Nicméně představitelé televizní společnosti BBC zpočátku nazvali naše pozvání vojenských atašé k návštěvě oblasti „částí informační války“. Nechám takové posouzení na svědomí těch, kdo ho vyslovil. Měli jsme jediný cíl – aby se svět co nejvíce dozvěděl o tom, co se děje na naší straně hranice. Rovněž náš zájem spočívá v tom, aby všichni věděli, co se děje na jihovýchodní Ukrajině, jakými prostředky se tam snaží realizovat „mírový plán“ Petra Porošenka. Budeme vám i nadále pomáhat zjišťovat fakta nezávisle a doufáme, že nebudou cenzurovány, jak se to nedávno stalo s novinářkou televizní společnosti BBC, když její reportáž byla stažena z webu.

Doufáme, že se naši západní kolegové, včetně regulátorů médií, budou řídit zásadami svobody informací a přístupu k nim. Mám-li být upřímný, jsme vážně znepokojeni pokusy britského regulátora Ofcom omezit vysílání ruského televizního kanálu Russia Today (RT) ve Velké Británii. Tento případ není ojedinělý. Ofcom pravidelně kladl RT za vinu takzvané „předpojaté zpravodajství“ a hrozil mu odnětím licence ve Velké Británii. Myslím, že jde o naprosto zjevný projev cenzury. My jsme nejednou komentovali reportáže britské BBC s tím, že stanovisko tohoto kanálu je dost často v rozporu s tím, co bychom chtěli bránit na základně faktů, které máme k dispozici. Nicméně nikdy jsme nepřemýšleli o tom, abychom aplikovali jakési represivní akce proti BBC nebo jinému vysílání na území Ruské federace. Doufám, že orgány Velké Británie a jakékoliv jiné země nebudou vtahovat média do politické hry, nutit je přizpůsobovat se k vládou prosazovaným hlediskům.

Otázka (*překlad z angličtiny*): Vztahy mezi Ruskem a Západem jsou každým dnem čím dál horší; Evropa stále hovoří o sankcích. Jak hodnotíte tyto

zhoršující se vztahy? Podle vašeho názoru jaké mohou být důsledky? Co Rusko plánuje podniknout v této situaci?

S.V. Lavrov: Nikoho nemůže těšit zhoršení vztahů mezi partnery, kteří mají spoustu příležitostí k rozvoji vzájemně výhodné spolupráce na bázi rovnováhy zájmů. Myslím si, že když se do procesu rozvoje partnerství dostávají jednostranné konjunkturální úvahy geopolitického charakteru, tak nevyhrává nikdo. Jsem si jistý, že i ty země, alespoň evropské, které jsou nyní nuceny rozhodovat o těch či jiných sankcích, žádnou radost z toho nemají a daly by samozřejmě přednost tomu, aby se pracovalo jinými, především politickými prostředky. Je třeba chápat, kdo a jaké cíle sleduje.

Naše stanovisko je naprosto otevřené. Uvedl jsem milníky v rozvoji ukrajinské krize, které byly poznamenány dosažením konkrétních dohod. Dohoda ze dne 21. února – tehdy nás naléhavě prosili o její podporu, i když Moskva měla vážné pochybnosti. Tento dokument znamenal kapitulaci prezidenta Ukrajiny Viktora Janukovyče, odmítnutí jeho práva používat své ústavní pravomoci, co se týče zapojení ozbrojených sil, vyhlášení mimořádného stavu, použití speciálních sil. On se zřekl všeho a vše bylo splněno. V každém případě nic z toho, čeho se obávali na Západě (použití síly Janukovyčem), se nestalo. Ve stejné době, nic z toho, co slíbila opozice s podporou ministrů zahraničních věcí Německa, Francie a Polska, nebylo splněno, ani jeden bod. Dosud zůstává netknutý „majdan“, i když uvolnění náměstí a veřejných míst bylo jedním z bodů této dohody, nemluvě o vládě národní jednoty. To je nehorázné.

Dohoda se uzavírala na základě národní jednoty jako výchozího bodu, avšak druhý den ráno bylo řečeno, že jednota nebude, existuje „vláda vítězů“ a ta si bude „dělat to, co chce“.

Bylo tu Ženevské prohlášení ze dne 17. dubna, na jehož přípravě se aktivně podílelo Rusko společně se Spojenými státy a Evropskou unií s účastí Ukrajiny; byla Berlínská deklarace. Dnes existují ujednání, vypracovaná v OBSE. Chtěl bych se zeptat našich západních kolegů, jaký je jejich přínos k přípravě politických rozhodnutí. V případech, které jsem popsal, se účastnili dojednávání dokumentů.

Ale jakmile byly dokumenty dohodnuty, odchylovali se od nich a odmítali je potvrdit v Radě bezpečnosti OSN a OBSE. Právě Rusko navrhovalo schválit tyto dokumenty a učinit je oficiálními z hlediska mezinárodního práva v Radě bezpečnosti OSN a v OBSE.

Žádné politické iniciativy jsem od našich západních kolegů neviděl ani neslyšel. Říkají pouze jedno: Rusko musí změnit svou politiku, a pokud to neučiní, budou následovat sankce. Já nevím, co se zde rozumí pod pojmem změnit politiku. Opakuji ještě jednou: podpořili jsme na naléhání našich západních kolegů dohodu ze dne 21. února. Rusko bylo iniciátorem a účastníkem přípravy Ženevského prohlášení ze dne 17. dubna. Podpořili jsme „cestovní mapu“ OBSE, kterou odmítl podpořit Západ. Nabídli jsme různé formy přítomnosti pozorovatelů na hraničních přechodech. To, jak dlouho se řešila tato nejjednodušší věc, má pouze jedno vysvětlení: Západ, není jasné proč, se snažil zpomalit tento proces. Možná, když trvají na transparentnosti, naši západní partneři si ji ve skutečnosti nepřejí? Nemám na to odpověď. Já bych byl opravdu rád, kdyby se absence schopnosti dodržovat dohody, o které jsem se zmínil na začátku svého dnešního vystoupení, přece jen stala předmětem analýzy a reflexe. Opravdu bych rád věděl, proč se to děje.

Ruský prezident Vladimir Putin opakovaně prohlašoval, že sankce zřídka kdy dosáhnou sledovaný cíl. V případě naší země ho určitě nemohou dosáhnout. Opakuji, my nemáme z toho radost, stejně jako nemají radost i země Evropy, které je zavádí. Víme to. Ujišťuji vás, že jsme schopni překonat obtíže, které vzniknou v určitých sektorech ekonomiky. Možná že se staneme nezávislejší a sebejistější. To je také užitečné. Doufám, že nakonec převládne nikoliv přání potrestat Rusko – doposud ze strany západních partnerů pozorujeme jen to, jako kdyby se snažili uvalit co nejvíce sankcí před srpnovým obdobím dovolených a pak si trochu oddechnout. Vypadá to vše uměle.

Zopakuji, že hlavní, co nám nedokáží vysvětlit naši západní partneři, je to, co od nás čekají. Pronášet zaklínadla o tom, že Rusko by mělo změnit svou politiku – to přece nemyslí vážné. Jde-li o dodávky zbraní, jakémsi podezření v tomto ohledu, proč se tak dlouho neřešila otázka s pozitivní reakcí na pozvání

pozorovatelů OBSE na příslušné hraniční přechody? Jde-li o ostatní úseky rusko-ukrajinské hranice, prosím. Zmínil jsem se o pozorovatelské misi OBSE, která tam pracuje již půl roku a nyní byl její mandát prodloužen o šest měsíců. Může být vybavena jakýmkoliv prostředky sledování. Nakonec existují údaje sledování ze satelitů, které jakákoliv země může nabídnout OBSE.

Nežijeme přece v době kamenné, nýbrž v době supermoderních technologií. Proto tvrdit, že Rusko něco skrývá nebo může něco skrýt, není seriózní. Prezident, ostatní ruští představitelé řekli již několikrát, že pokud existují nějaké konkrétní údaje, předložte je. Nic se nepředkládá, stejně jako v případě malajského boeingu. Prý až teď, po uplynutí 10 dní, publikovaly nějaké obrázky. Co se s nimi dělalo celou tu dobu, retušovali je nebo ne, to my nevíme. Preferovali bychom poctivou práci a ne snahu hledat důvod, aby potrestat Rusko a dokonce vrátit se k politice zadržování. To je také faktor velké geopolitické mapy.

Asi čtete v analytických materiálech, jak se dnes mnozí snaží ovlivnit přípravu na zářijový summit NATO s cílem nově „sešikovat“ členy Severoatlantické aliance, přeškrtnout základy Římské deklarace, Zakládajícího aktu, na nichž se dohodly spolupracovat Západ a Rusko.

Existují lidé, kteří prostě chtějí, aby ukrajinská krize i nadále pokračovala a budou ji používat jako záminku k tomu, aby se radikálně změnil pozitivní vývoj ve vztazích mezi Ruskem a Západem v posledních deseti letech.

Otázka: Jak byste komentoval pokračování bojových akcí ukrajinské armády v zóně pádu malajského letadla? Nezdá se vám, že takovým způsobem chce Kyjev „zahladit stopy“?

S.V. Lavrov: Nepochybně to, co bylo vyhlášeno prezidentem Ukrajiny Petrem Porošenkem bezprostředně po katastrofě, totiž, že vyhláší moratorium na vojenské akce v okruhu 40 km od místa pádu boeingu, byl krok správným směrem. Avšak toto prohlášení, stejně jako mnoho dalších, které jsme slyšely z Kyjeva, a která jsme obecně přivítali, v praxi, ve skutečnosti nejsou naplňována praktickými činy. Bojuje se dál, ostřelování pokračuje, včetně ze systémů Grad a dalších plošně

působících zbraní. Jak už jsem řekl, Human Rights Watch vyjádřila nad tím znepokojení.

Mezinárodní výbor Červeného kříže konečně uznal zřejmé: konflikt na Ukrajině je vnitřní ozbrojený konflikt, nemající mezinárodní charakter, což se automaticky vztahuje na všechny konfliktní strany, závazky podle mezinárodního humanitárního práva, zejména co se týče způsobů vedení války, zákazu ozbrojených útoků na civilní cíle. Podle mezinárodního humanitárního práva jsou příslušníci domobrany kombantanti, kteří mají svá práva a kteří, stejně jako jakýkoliv jiný účastník konfliktu, jsou tímto právem chráněni.

Rozhodující role při ukončení bojů v oblasti pádu letadla přísluší kyjevským orgánům. Budeme trvat na plnění přednesených slibů, jakož i na dodržování rezoluce Rady bezpečnosti OSN, která vyzývá všechny strany nepodnikat žádné akce, které by mohly ztížit vyšetřování.

Slyšeli jsme, že mezinárodní experti, z nichž se někteří nacházejí v Doněcku, se včera pokusili navštívit oblast katastrofy, ale nepodařilo se to – tam se objevily ukrajinské tanky. Situace je velmi znepokojující. Je třeba, aby ti, kteří mají vliv na Kyjev, – pokud samozřejmě, jak se prohlašuje, mají zájem na zjištění pravdy, – přijali patřičná opatření a překazili pokusy pod jakoukoli záminkou buď „zahlazovat stopy“ nebo jednoduše využít příležitosti ke změně vojenské situace ve svůj prospěch.

Otázka: Během návštěvy prezidenta Ruské federace Vladimira Putina do Číny v květnu letošního roku se strany rozhodly uskutečnit společné akce na počest 70. výročí vítězství nad německým fašismem a japonským militarismem. Jaké konkrétně akce jsou plánovány? Co si myslíte o rozhodnutí vlády Japonska vzdát se dobrovolných omezení v obranné politice v předvečer 70. výročí konce 2. světové války?

S.V. Lavrov: Vedoucí představitelé našich zemí – prezident Ruska V.V. Putin a předseda Čínské lidové republiky Xí Jinping – se dohodli o společných oslavách významných dat v roce 2015, věnovaných ukončení Druhé světové války – 70. výročí vítězství v Evropě, pro Rusko je to 70. výročí vítězství ve Velké

vlastenecké válce, a 70. výročí ukončení Druhé světové války v Tichomoří. Vedoucí představitelé obou států dali za úkol ministerstvům zahraničních věcí, obrany a jiným úřadům, aby připravily akce, kterými důstojně oslaví důležitá výročí jak v Rusku, tak i v Čínské lidové republice.

Pokud jde o Japonsko – tato země je naším dlouholetým a dobrým sousedem. Chceme rozvíjet spolupráci s touto zemí, chceme, aby zaujímala nezávislý, samostatný postoj v mezinárodních otázkách, podílela se na hledání řešení problémů bezpečnosti, především v Asijsko-Tichooceánském regionu (ATR) i v mnohem širším rozsahu. Opakuji, Rusko je zainteresováno v aktivní účasti Japonska v procesech vytváření architektury bezpečnosti v ATR, s přihlédnutím k rusko-čínské iniciativě, která byla zformulována před několika lety a jejíž aktuálnost byla potvrzena vedoucími představiteli Ruska a Čínské lidové republiky v nedávných prohlášeních. Iniciativa je zaměřena na vytvoření mimoblokového, otevřeného systému bezpečnosti a spolupráce v ATR. Máme zájem o to, aby se všechny země regionu, včetně Japonska, aktivně zúčastnily rozpracování této iniciativy.

V roce 2013 se v Bruneji Darussalamu konalo setkání odborníků, letos se takové setkání uskutečnilo v Moskvě. Vycházíme z toho, že k Východoasijskému summitu, který se uskuteční v listopadu 2014 v Myanmaru, získáme od odborníků určité výsledky studií, které se v této oblasti vedou. Vycházíme z myšlenky a podstaty této iniciativy, jejího zaměření na propagaci mimoblokové architektury. Rusko a Čína spoléhají na to, že dělení na bloky a sázka na vojenskou sílu v regionu Asie a Tichého oceánu se budou odsouvat do pozadí. Za poslední roky v Evropě a na Blízkém východě, v posledních měsících i na Ukrajině, jsme se přesvědčili o tom, že sázka na vojenskou sílu má, bohužel, v myslích mnoha politiků dosud převahu. K čemu to vede, je názorně vidět. Doufám, že se všem zemím, které se nacházejí v ATR, podaří vyvarovat tohoto pokušení.

Otázka: V Radě bezpečnosti OSN se projednával projekt prohlášení předsedy Rady bezpečnosti OSN, jenž se týkal vojenských akcí v pásmu Gázy. V projektu se jednalo o bezpodmínečném ukončení střelby, ale nehledě na

prohlášení obou stran Izrael vyžaduje, aby HAMAS složil všechny zbraně, a HAMAS vyžaduje ukončení blokády. Co si myslíte, jak budou prohlášení efektivní?

S.V. Lavrov: Prohlášení předsedy Rady bezpečnosti OSN bylo přijato konsenzem, proto odráží jednotu názorů v Radě bezpečnosti. Podporujeme iniciativu, se kterou vystoupil Egypt. Potřeba zachránit životy civilních obyvatel vyžaduje okamžité a bezpodmínečné ukončení střelby. Když američtí partneři spolu s jinými členy Rady bezpečnosti OSN vystupují na podporu okamžitého a bezpodmínečného ukončení střelby v pásmu Gázy, přáli bychom si, aby se stejnou průbojností a stejnými výrazy vyžadovali ukončení střelby na Ukrajině – okamžitě a bezpodmínečně, nikoli však za podmínky kapitulace Jihovýchodu Ukrajiny. To je dvojitý standard, od kterého je třeba ustoupit.

Co se týká podmínek, které vyžadují představitelé hnutí HAMAS a Izraele, myslím si, že je naprosto reálné okamžitě se zastavit a přestat střílet. Poté je nutné zahájit, třeba i zprostředkované, kontakty pro to, aby byly sladěny dlouhodobé parametry smíření. Jsem přesvědčen o tom, že v takové balíčkové dohodě bude možné splnit přání jedné i druhé strany. Důležité je okamžitě a bezpodmínečně přestat střílet a sednout k jednacímu stolu buď přes prostředníky, nebo se dohodnout přímo o tom, jak splnit požadavky, které jsou podporovány světovým společenstvím a jsou pro všechny srozumitelné, aby byl v pásmu Gázy nastolen mír a podmínky pro rozvoj a aby se Izrael cítil v bezpečí. Počítám s tím, že se tak stane. Ještě jednou podtrhnu – podporujeme úsilí, které Egypt v tomto směru vyvíjí. Myslím si, že je velmi perspektivní.

Otázka: Dosud se Rusku dařilo vyhnout se sektorovým sankcím ze strany Evropské unie. Když vyjdeme z prohlášení Berlína a Bruselu, taková opatření mohou být přijata. Počítalo Rusko s tím, že se vyhne sankcím? Jaká může být reakce Moskvy?

S.V.Lavrov: Já bych se nepřiklonil k Vašemu vyjádření, že se Rusku „dařilo vyhnout“ – my jsme se nesnažili ničemu vyhnout. My jsme se snažili a snažíme se dělat jenom jedno – najít způsob, jak ovlivnit situaci na Ukrajině, abychom ji

stočili z vojenské konfrontace k politickému jednání v plném souladu s povinnostmi, které si na sebe vzala Ukrajina, USA, Evropská unie a Rusko v Ženevském prohlášení.

Už jsem dnes připomínal „cestovní mapu“. Ať Rusko dělalo cokoli pro začátek jednání, vždy naráželo na odpor nového ukrajinského vedení, které pocíťovalo a pocíťuje prakticky bezpodmínečnou podporu našich amerických a evropských kolegů. V tom je právě problém.

Možná je třeba pohlédnout na problém sankcí z druhé strany. Byl vytvořen nějaký geopolitický projekt, který se koncem minulého roku začal rozvíjet na „majdaně“ pod úplně smyšlenou záminkou, kdy úřadujícímu prezidentovi bylo odmítnuto právo vzít si doplňkový čas k prostudování následků asociační dohody s Evropskou unií. Co je v tom nezvyklé? Velká Británie přemýšlí o provedení referenda o vystoupení z Evropské unie. Mnozí analytici říkají, že je to spojeno s tím, aby byly změněny podmínky jejího členství v EU na výhodnější – úplně neodejdeme, ale postrašíme odchodem a za to pro sebe usmlouváme nějaké výhodnější podmínky účasti v Evropské unii. Tam beztak bylo uděláno pro Londýn nemálo výjimek, chtějí však ještě více. No a co? To je život, to je ekonomika – každý bojuje za své zájmy. Proč tedy V.F. Janukovyčovi nedopřáli, aby ještě trochu popřemýšlel?

Byl shromážděn „majdan“. Podle toho, jak se rozvíjel, bylo stále jasnější, že jde skutečně o geopolitický projekt zaměřený na to, aby byl ovládnut ukrajinský geopolitický prostor, přičemž aby vše bylo provedeno na úkor zájmů Ruska, zájmů Rusů a ruskojazyčného obyvatelstva samotné Ukrajiny. Hned se to provést nepodařilo a ani nepodaří – takové věci nelze jedné straně vnutit. A tam strana dostatečně jasně vyjádřila své zájmy a přístupy. Připomenu, slíbili, že se s ní budou domlouvat, slibovali, že zahájí otevřený, transparentní, inkluzivní ústavní proces za účasti všech regionů. A co místo toho udělali? Vytvořili jakousi kuloární komisi v Nejvyšší Radě, která napsala jakýsi projekt ústavy, nikomu jej neukázali, žádné celonárodní projednání, jak nám slibovali v Kyjevě, ani nezačalo a projekt odvezli do Benátské komise Rady Evropy. Benátská komise by měla v nejbližší době sdělit

své rozhodnutí. Nemám nejmenší pochybnosti, že Benátská komise v závěru řekne: jakýkoli projekt, před tím, než sdělíme své konečné rozhodnutí ohledně jeho obsahu, musí být předmětem širokého národního dialogu.

Tento dialog byl zapsán jako důležitá podmínka do Ženevské dohody ze dne 17. dubna – o dialogu mnohokrát hovořila nová ukrajinská vláda a osobně prezident P.A. Porošenko. Nic z toho nebylo provedeno. Nikdo ze západních partnerů, kteří byli svědky podpisu Dohody 21. února, kdo psali Prohlášení v Ženevě 17. dubna, se nesnaží přimět ukrajinské vedení, aby začalo plnit, co slíbilo – především zahájit národní dialog o tom, v jakém státě všichni lidé a regiony budou moci žít klidně a stabilně.

Vracím se k tomu, z čeho jsem začal – problému schopnosti našich partnerů domluvit se ve všech etapách ukrajinské krize. Možná někteří politikové, když pocítili neschopnost donutit ukrajinské vedení dělat to, na čem se domluvili, hledají východisko v sankcích, aby se je potom obyvatelstvo nezeptalo: “proč jste nechali situaci na Ukrajině dojít do takové bezvýchodné, bezútěšné krize?”

Víte, aby jízdní kolo jelo, musíte rychleji šlapat. Mám takový pocit, že toto v mnohém nyní podmiňuje inertnost, kterou můžeme pozorovat v Evropě v otázkách sankcí. Spojené státy nepochybně chtějí, aby Evropa pokračovala tímto směrem. Nedávno jsem si přečetl interwiev dostatečně otevřeného analytika G. Friedmana, který stojí v čele *Stratfor* (Strategic Forecasting Inc), který řekl, že hlavní dlouhodobou hrozbu vedoucí pozici USA ve světě nepředstavuje ani Čína, ani Al-Káida, ale možnost spojení úsilí Ruska a Evropské unie. Dostatečně otevřené a neskrývané. Bez jakýchkoliv emocí říkám – to je politika a kalkulace. Takový názor také zřejmě budeme muset vést v patrnosti.

Co se týká naší reakce na sankce, nechystáme se konat podle principu „oko za oko, zub za zub“. Máme politiky, kteří k tomu vyzývají. My však chceme k dané situaci přistupovat střízlivě. Prezident Ruska se již vyjádřil, že to musíme vést v patrnosti, ale propadat hysterii a odpovídat úderem na úder – to není hodno velké země. Máme svoji důstojnost a budeme z toho vycházet.

Otázka: Zástupci amerických tajných služeb sice tvrdí, že malajský Boeing sestřelili nejspíše povstalci, nicméně neposkytli novinářům jakékoli důkazy, potvrzující tuto verzi. Možná něco ukázali v Moskvě prostřednictvím neveřejných kanálů? Jakési snímky přece jen byly americkou stranou uveřejněny. Jde o záběry, jež prý dokazují, že z ruské strany bylo ostřelováno ukrajinské území. Konkrétně to zveřejnil velvyslanec USA na Ukrajině. Jak byste toto mohl komentovat?

S.V. Lavrov: Již jsem tento snímek komentoval. Kdoví proč potřebovali více než deset dní, aby něco předložili. Ať si v tom udělají jasno odborníci. Jakmile byly dešifrovány údaje prostředků objektivního pozorování Ruska, které se týkají událostí onoho dne, zveřejnili jsme je. Příslušné materiály byly distribuovány jako oficiální dokumenty v OSN a OBSE. Celkem příslušníci naší armády a agentury Rosaviacija položili přibližně 40 naprosto konkrétních otázek. Nevíme, proč Američané, kteří říkají, že mají jakési nezvratné důkazy pro svou verzi, tyto důkazy neposkytnou. Máme věřit jejich slovu? To už tady bylo. Aby bylo vyšetřování objektivní, musí být prováděno poctivě a musí se zakládat na faktech. Zkuste přijít k americkému soudu a říci: „Můj klient má stoprocentní alibi, ale je to státní tajemství, proto věřte mému slovu.“ Jednoduše se vám vysmějí! Je asi možné poskytnout záznamy komunikace ukrajinských dispečerů s posádkou Boeingu a posádkami jiných letadel, která tam v tu chvíli prolétala. Podle některých údajů mají tito dispečeré úplný zákaz s kýmkoli mluvit. To je snad připravují na setkání s mezinárodními experty, aby náležitě vykládali své verze? Toto všechno vyvolává celou řadu otázek a mnohem více podezření, než máme odpovědí.

A jestli nám Američané něco ukázali v „důvěrném“ režimu? Řeknu to tak, že v důvěrném režimu toho řeknou ještě méně než veřejně. Je to skutečně tak.

Otázka (překlad z angličtiny): Sergeji Viktoroviči, říkal jste, že vyzýváte ukrajinskou vládu k mírovým jednáním s východní Ukrajinou. Nezdá se Vám, že s tím mohou být problémy, protože hlavní postavy, které kontrolují části Donbasu, tedy A. Borodaj a I. Girkin, jsou oba občany Ruska a žijí v Moskvě? S kým, podle

vašeho názoru, názoru nejlépe informovaného člověka na světě, se mají domluvit? Má se Krym také zúčastnit těchto jednání?

S.V. Lavrov: Myslím, že sám chápete, že odpověď na vaši druhou otázku je absolutně jasná a je dávno známá. Krym je součástí Ruské federace. Žádná jednání ohledně Krymu s nikým neproběhla, neprobíhají a nemohou probíhat. Tato odpověď se zakládá na naprosto jednoznačném vyjádření vůle národů žijících na Krymu, které proběhlo 17. března. Veškerá rozhodnutí ohledně této otázky byla už učiněna.

Pokud jde o účastníky jednání ze strany povstalců, už jsem řekl, že proběhlo několik videokonferencí za účasti zástupců Luganska a Doněcka, které jsou takto chápány ze strany těch, kteří zastupují Kyjev, což je bývalý prezident Ukrajiny L.D. Kučma a řada expertů. Není problém najít v jihovýchodních regionech partnery pro jednání, kteří by zastupovali povstalce. Jsem přesvědčen, že přímá jednání (doufám, že začnou velmi brzy) nebudou konfrontována s problémem souvisejícím s tím, kdo je čeho zástupcem.

Víte, že v řadách jedněch i druhých ukrajinských sil bojují občané jiných zemí – na toto téma existuje řada reportáží, například, o švédských neonacitech, polských zástupcích různých hnutí, o lidech z jiných zemí. Ale není třeba zjednodušovat situaci. Nejednou jsem se ptal ministra zahraničí USA J. Kerryho, zda je pravda, že se uvádí (minimálně se o tom psalo před nedávnem), že přímo v budově Rady bezpečnosti Ukrajiny pracuje přibližně stovka amerických vojenských expertů a specialistů na otázky bezpečnosti, kteří mají skutečně významný vliv na situaci. Slíbil mi vždycky, že to prověří, ale dodnes nemám odpověď. Bylo to velmi dávno, před třemi měsíci. Myslím, že není kouře bez ohýnku. Proto zde ani nejde o to, kdo koho konkrétně zastupuje a kdo je občanem které země. Jde o to, do jaké míry bude dotyčný mít zodpovědnost za dohody, jichž může být dosaženo. Jak jsem již řekl, schopnost současného ukrajinského vedení dosáhnout dohody vyvolává velice vážné pochybnosti.

Pokud jde o povstalce, je prostě třeba dát šanci jednáním. Ještě jednou opakuji, že videokonference a kontaktní skupiny potvrdily, že pokud jde o zástupce

jihovýchodních regionů, nemá Kyjev a OBSE problém s volbou partnera pro jednání.

Otázka: Dnes jste zmínil Japonsko jako hráče v rámci ATR. Na podzim tohoto roku je plánována návštěva prezidenta Ruské federace V.V. Putina v Japonsku. Co myslíte, má na tyto plány vliv současná složitá geopolitická situace? Pokračuje příprava k návštěvě? Zástupci japonské opozice říkají, že bude pravděpodobně těžké uskutečnit návštěvu v letošním roce. Jaká je pozice ruské strany v této otázce?

S.V. Lavrov: Odpovím velmi stručně. V naší politické a kulturní tradici, v naší etice je zvykem chovat se zdvořile. Když přijde pozvání, je posouzeno a přijato. Vycházíme z toho, že doručené pozvání bylo přijato, a strana, která zve, potvrdila příslušnou dohodu. Všechno ostatní nezáleží na nás.

Otázka: Kyjev požádal Washington o dodávku zbraní se smrtícím účinkem. Podle slov zástupce poradce prezidenta USA pro národní bezpečnost B. Rootse Washington o takové možnosti uvažuje. Jak se díváte na pravděpodobnost takových dodávek – může k nim dojít, nebo k nim už možná došlo?

Za poslední měsíc došlo k několika skandálními událostem, kdy občané Ruska byli zadrženi v zahraničí – mám na mysli R. Selezněva na Maledivách a V. Poljakova ve Španělsku. Hrozí jim extradice do USA. Spojujete zvýšený zájem Washingtonu o ruské občany se situací kolem Ukrajiny?

S.V. Lavrov: Na poslední otázku odpovím hned – nespojuji tuto situaci s Ukrajinou, protože podobné únosy ruských občanů Američané prováděli dávno a dělali to v dobách, kdy naše vztahy byly, řekněme, téměř bez mráčku. Je to pobuřující praxe, která odporuje úmluvám platným v našich vztazích. Trváme na tom, aby skončila. Zatím, bohužel, ty země, v nichž k těmto únosům dochází, buď nemohou, nebo nechtějí vzdorovat takovému bezostyšnému nátlaku. Na Maledivách to celé proběhlo prostě banditskou metodou: člověka chytili, strčili do letadla a odlétli s ním neznámo kam. Maledivské orgány o tom vůbec nic nevěděly. Už jsme zaslali protestní nótu.

Nevidím spojitost s událostmi na Ukrajině. Je to prostě takový arogantní způsob typu: toto jsou moje zákony, a když se mi bude zdát, že je někdo znevažuje, budu jednat nezávisle na nikom a na ničem.

Mimochodem, jedna zajímavost týkající se exteritoriálního výkladu a aplikace amerických zákonů. V těch případech, kdy to pro Američany není výhodné, se všechno děje přesně naopak. Například, existuje Mezinárodní úmluva o občanských a politických právech, kterou podepsaly i Spojené státy americké. Když USA ratifikovaly tento mezinárodní dokument, vymínily si, že závazky z tohoto dokumentu vyplývající budou USA respektovat pouze na svém území. A v dokumentu jsou takové závazky jako nepoužívat mučení a mnohé další, které se týkají metod ochrany člověka, který je obviněn z toho, že spáchal zločin. Poté, co si USA vymínily, že závazky nepoužívat mučení a další nelidské metody při zacházení s občany se vztahují pouze na území samotných USA, mohou Američané zdůvodnit to, co dělají na Guantanamu, to, co dělali v Abu Ghraibu, „létající vězení“ CIA a další. Naši partneři se chovají tak, jak je to pro ně pohodlnější. Vedeme s nimi na poli ochrany lidských práv příslušné diskuse, snažíme se dokázat, že je to další z řady aplikace dvojích standardů – avšak zatím bez valného úspěchu.

Když sleduji, jak se ukrajinské vedení snaží vyřešit „problém jihovýchodu“, myslím si, že rozhodnutí USA dodávat zbraně se smrtícím účinkem by přímo přilévalo oleje do ohně a jen by provokovalo militantní, nekompromisní instinkty ukrajinského vedení. Přibývá důkazů, že tyto letální zbraně, které ukrajinská armáda již má, jsou používány naprosto plošně, čímž trpí civilní obyvatelstvo. Myslím, že zahynuly minimálně stovky lidí, tisíce utrpěly zranění, desítky a stovky tisíc odešly do zahraničí nebo do jiných oblastí Ukrajiny. Můžete vidět televizní záběry s troskami obytných domů a jiných budov občanské vybavenosti. Jsou ostřelovány nemocnice a zdravotnická zařízení. Toto jako by naši západní kolegové neviděli. V prohlášeních ze strany Evropské unie nebo USA stále zaznívají výzvy, aby ukrajinské vedení i nadále zachovalo „vyváženost“ při vedení „antiteroristické operace“.

Vždy mám u sebe a dnes bych chtěl také citovat prohlášení P.A. Porošenka z 2. července tohoto roku: „Pracovití a mírumilovní lidé, k nimž patří většina obyvatel Doněcka a Luganska, pocítili naše sympatie, lásku a úctu. Ozbrojené síly Ukrajiny, národní garda, ani další jednotky si nikdy nedovolí použít násilí proti mírumilovným lidem, nikdy nebudou ostřelovat obytné čtvrti. Ukrajinští vojáci a příslušníci gardy budou riskovat vlastní život, aby neohrozili ženy, děti a starce. Taková je odvěká rytířská podstata ukrajinského vojska.“ Konec citátu.

Jsou ještě nějaké otázky? Na shledanou.